

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΥ ΑΠΟΤΥΠΩΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΡΕΩΝ (του Γιώργου Κολέμπα)

✘ Το οικολογικό αποτύπωμα είναι μια έννοια που σήμερα, αλλά και τα επόμενα χρόνια θα μας βοηθήσει πολύ να ξεκαθαρίσουμε τα πράγματα σε σχέση με τη δυνατότητα ευζωίας των μελλοντικών γενιών στο άμεσο μέλλον. Η έννοια **έχει να κάνει με την απαραίτητη έκταση παραγωγικής γης, πόσιμου νερού και θάλασσας**, για την κάλυψη των καθημερινών αναγκών σε ενέργεια και νερό, ώστε να διατηρηθούν οι ανθρώπινες δραστηριότητες στο σημερινό επίπεδο. Σε αυτήν συμπεριλαμβάνονται οι εκπομπές ρύπων-άρα και οι εκπομπές CO₂- και η απόθεση των απορριμμάτων.

Πρακτικά ο όρος «οικολογικό αποτύπωμα» είναι ένας **δείκτης** και συνδέεται με το βαθμό-ρυθμό που οι άνθρωποι καταναλώνουν τους πόρους της Γης και εκφράζεται σε έκταση παραγωγικής γης, η οποία χρειάζεται για αυτό.

Η γη διαθέτει **120** δισεκατομμύρια τέτοια στρέμματα, άρα σε κάθε άνθρωπο αυτού του πλανήτη σήμερα αντιστοιχούν περίπου **18** στρέμματα. Όμως έχουμε υπερβεί αυτό το όριο και το μέσο οικολογικό αποτύπωμα είναι **22** περίπου στρέμματα κατά κεφαλήν, πράγμα που σημαίνει ότι έχουμε υπερβεί ήδη τη φέρουσα βιολογική ικανότητα της Γης[1].

Σύμφωνα με την έκθεση της διεθνούς περιβαλλοντικής οργάνωσης WWF για το 2006, σε παγκόσμιο επίπεδο, οι άνθρωποι το 2006 κατανάλωναν κατά περίπου 22-23% περισσότερο σε σχέση με τη δυνατότητα ετήσιας παραγωγής της Γης. Δηλαδή ο πλανήτης χρειάζεται έναν χρόνο και τρεις μήνες περίπου για να αναπαραγάγει-αναπληρώσει ότι εμείς οι άνθρωποι χρησιμοποιήσαμε

εκείνο το έτος. Σύμφωνα με την αντίστοιχη έκθεση του 2008 (έκθεση «Ζωντανός Πλανήτης 2008» της WWF) αυτό αυξήθηκε. Η ανθρωπότητα κατανάλωνε περίπου 30% περισσότερους πόρους από όσους μπορούσε ετησίως να αναπληρώνει ο πλανήτης (~27 στρέμματα ανά κάτοικο, αντί ~21 στρέμματα ανά κάτοικο). Μέχρι το 1960 καταναλώναμε το 70% των πόρων του πλανήτη, το 1980 το 100%, το 1999 φθάσαμε στο 120%, το 2008 στο 130% και με τους ρυθμούς που είχαμε μέχρι το 2008- λόγω κρίσης έχουμε κάποια μείωση στο μεταξύ- η πρόβλεψη ήταν ότι το 2030 θα φτάσουμε στο 200%(θα χρειαζόμαστε δηλαδή δύο πλανήτες σαν τη Γη). Σε κάθε περίπτωση σήμερα ζούμε σε βάρος του μέλλοντος και των επόμενων γενεών-δημιουργούμε εκτός των οικονομικών χρεών και **οικολογικά χρέη**.

Υπάρχει βέβαια και μεγάλη αδικία σε σχέση με την κατανομή του οικολογικού αποτυπώματος για τους ανθρώπους σε διάφορες περιοχές της Γης, ανάλογα με το βιοτικό επίπεδο και τον τρόπο ζωής. Ο μέσος Βορειο-αμερικάνος χρειάζεται π.χ. 96 στρέμματα, ο μέσος Καναδός 72 στρ., ο Άγγλος 56, ο Γάλλος 53, ενώ ο μέσος Ινδός 8 στρ. κ.λπ[2].

Σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος, **το οικολογικό αποτύπωμα της Ευρώπης**, για παράδειγμα, **ξεπέρασε τη βιολογική της ικανότητα από το 1960**. Σήμερα είναι διπλάσιο από την ικανότητα αυτή. Και αυτό σημαίνει ότι οι Ευρωπαίοι -όπως βέβαια και οι Αμερικανοί ακόμα πιο πολύ- ζουν εις βάρος των άλλων πληθυσμών και ιδίως της Αφρικής, πράγμα ασυμβίβαστο με τη δίκαιη κατανομή των πόρων.

Η έκθεση «Ζωντανός Πλανήτης 2008», στην οποία αναφερθήκαμε πριν, **για την Ελλάδα** δίνει τα εξής στοιχεία (Παρατηρητήριο Περιβάλλοντος)

- Είχαμε το 11ο μεγαλύτερο κατά κεφαλήν αποτύπωμα στον κόσμο, 4ο μεγαλύτερο στην ΕΕ, με 59 ισοδύναμα στρέμματα ανά άτομο.
- Καταναλώναμε 181% πάνω από το όριο βιωσιμότητας (21 ισοδύναμα στρέμματα ανά άτομο).
- Είχαμε το 2ο μεγαλύτερο κατά κεφαλήν αποτύπωμα

κατανάλωσης νερού στον κόσμο.

- Την περίοδο 1961-2005, είχαμε με διαφορά τη μεγαλύτερη αύξηση στο κατά κεφαλήν αποτύπωμα στην ΕΕ-27, με αύξηση κατά 158%.

Αυτό οφείλεται βασικά στο μεγάλο «ενεργειακό μας αποτύπωμα», δηλαδή στις συνεχώς αυξανόμενες ανάγκες μας σε ενέργεια (ετήσια αύξηση 2,4% μεταξύ 1990-2004 – πολύ υψηλότερη από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο), και στο πολύ μεγάλο «υδατικό μας αποτύπωμα», το οποίο οφείλεται στην αυξημένη χρήση νερού για τη γεωργία (87%), στις απώλειες που παρουσιάζει το απαρχαιωμένο αρδευτικό και υδρευτικό δίκτυο της χώρας, αλλά και στη συνολική κακοδιαχείριση των υδάτινων πόρων.

Σχεδόν τρεις πλανήτες χρειαζόμαστε οι Έλληνες για να διατηρήσουμε τον προ του 2008 τρόπο ζωής μας. Είχαμε ξεπεράσει κατά πολύ το οικολογικό μας όριο. Αυτό οφείλεται κυρίως στη στρεβλή νοοτροπία μας που αντιμετωπίζει το φυσικό περιβάλλον ως ανεξάντλητη πηγή πόρων[3]. Δεν έχουμε ακόμα στοιχεία για το τι συμβαίνει μετά το 2008, αφού με τη δημοσιονομική κρίση στη χώρα και τη δραστική μείωση του ΑΕΠ, έχουμε μπει σε μια διαδικασία βίαιης “φτωχοποίησης” και συρρίκνωσης των μεσοστρωμάτων, που ήταν και ο πολυπληθής φορέας του καταναλωτισμού τις προηγούμενες δεκαετίες.

Αναφορές:

[1] Βλέπε: Γιώργος Κολέμπας/Βασίλης Γιόκαρης, **Κοινωνικοποίηση**, σελ. 25-26, Εκδόσεις των Συναδέλφων 2012

[2] Βλέπε και: Κάρλος Τάιμπο, η Πρόταση της Αποανάπτυξης, καπιταλισμός κρίση και βαρβαρότητα, σελ.53, Εκδόσεις των Συναδέλφων 2012

[3] Ταυτόχρονα, η υπερκατανάλωση ενέργειας σε συνδυασμό με την εμμονή της Πολιτείας σε «βρώμικες» πηγές, όπως ο λιγνίτης, ενισχύουν διαρκώς τη δυσμενή θέση της χώρας μας (WWF Ελλάς).

Πηγή: Τοπικοποίηση, torikoroisisi.eu

Φωτογραφία: rixabay.com